

Geactualiseerd Nederlands actieplan duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen 2022 t/m 2025.

1. Inleiding

Dit actieplan laat zien hoe Nederland invulling geeft aan de vereisten van de Richtlijn 2009/128/EG betreffende duurzaam gebruik pesticiden (hierna: SUD¹). Het actieplan beschrijft, in de volgorde van de artikelen van de SUD, de vastgestelde beleidsvoornemens en acties waarmee invulling wordt gegeven aan die vereisten.

Het Nederlands beleid voor gewasbescherming in de landbouw voor de periode 2020 - 2030 is grotendeels vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030² (hierna 'het Uitvoeringsprogramma'). Het Uitvoeringsprogramma bevat (tussen)doelen en acties ter realisatie van de drie strategische doelen uit de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 'naar een weerbare planten en teeltsystemen'. In het Uitvoeringsprogramma zijn doelen, tussendoelen, tijdspad en acties uit de beleidsnota Gezonde Groei Duurzame Oogst overgenomen voor zover nog aan de orde, zoals bijvoorbeeld (tussen)doelen ten aanzien van waterkwaliteit (gekoppeld aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) en/of de Drinkwaterrichtlijn³).

In januari 2022 is een nieuw Kabinet aangetreden met beleidsvoornemens op het gebied van gewasbescherming. Deze beleidsvoornemens zijn gericht op het stimuleren van geïntegreerde gewasbescherming, het afstemmen van de normen voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de Kaderrichtlijn Water en het doen van gezondheidsonderzoek bij agrariërs en omwonenden. Daar waar deze beleidsvoornemens al meer concreet zijn gemaakt, zoals in de Kamerbrief over het perspectief voor agrarische ondernemers⁴, zijn ze verwerkt in dit actieplan in paragraaf 2 (Doelen en indicatoren), paragraaf 9 (Bescherming aquatisch milieu) en paragraaf 14 (Geïntegreerde gewasbescherming).

Dit actieplan is een aanvulling op het hiervoor genoemde beleid omdat daarin niet alle aspecten uit de richtlijn zijn behandeld, zoals bijvoorbeeld vakbekwaamheid, keuringen van toepassingsapparatuur en professioneel gebruik buiten de landbouw en particulier gebruik. Voor een aantal aspecten is het Uitvoeringsprogramma en het coalitieakkoord wel relevant om invulling te geven aan de artikelen uit de richtlijn. Het betreft dan met name acties op het gebied van weerbare planten en teeltsystemen, geïntegreerde gewasbescherming, innovatieve toepassingstechnieken en het terugdringen van emissies naar het milieu, met name ten behoeve van de waterkwaliteit. Waar relevant, verwijst dit actieplan naar het Uitvoeringsprogramma. Elk jaar wordt in een jaarplan aangegeven welke acties uit het Uitvoeringsprogramma, met de op dat moment beschikbare middelen als uitgangspunt, worden gestart en doorlopen.

Anticiperen op nieuwe beleidsontwikkelingen

Een nationaal actieplan dient volgens de SUD minimaal om de vijf jaar opnieuw te worden bezien. In dit geval is er voor gekozen om dit actieplan voor een kortere periode van vier jaren vast te stellen. De uitwerking van de beleidsvoornemens uit het coalitieakkoord kan leiden tot aanpassing van dit actieplan. Ook geplande acties uit het Uitvoeringsprogramma om indicatoren te ontwikkelen en door de Tweede Kamer vastgestelde moties kunnen leiden tot beleidsvoorstellen die aanpassing van het NAP vereisen. Tevens zal de Europese Commissie medio 2022 een voorstel indienen tot wijziging van Richtlijn 2009/128/EG, wat naar verwachting zal leiden tot nieuwe kaders waaraan een nationaal actieplan zal moeten voldoen.

Tenslotte is de verwachting dat in 2022 een akkoord wordt bereikt over een nieuwe EU verordening die statistieken over landbouw moet integreren (SAIO verordening) met consequenties voor de verzameling van afzet- en gebruiksgegevens van gewasbeschermingsmiddelen (statistieken over pesticiden).

De voorschriften uit Richtlijn 2009/128/EG en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn zodanig dat niet kan worden gewacht met de actualisatie tot afronding van de hiervoor beschreven beleidsontwikkelingen. Daarom is gekozen voor een nationaal actieplan met een looptijd van 4 jaar. De verwachting is dat voor vaststelling van het volgende actieplan voor de periode 2026-2030 de hiervoor genoemde ontwikkelingen zijn uitgekristalliseerd. Dat laat onverlet dat de Europese Commissie

¹ SUD: Sustainable Use Directive

² [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

³ Kaderrichtlijn water - Richtlijn 2000/60/EG; Drinkwaterrichtlijn - Richtlijn 98/83/EG

⁴ [Kamerbrief over perspectief voor agrarische ondernemers | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

tussentijds zal worden geïnformeerd indien voornoemde ontwikkelingen al eerder tot aanpassing van het nu voorliggende actieplan zal leiden.

Context toelating en gebruik

In de Europese Unie staan de SUD en de actieplannen van lidstaten niet op zichzelf. Het is van belang om onderscheid te maken tussen het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen en vervolgens het beleid voor duurzaam gebruik van toegelaten middelen.

Het toelatingsbeleid is geregeld in Verordening toelating gewasbeschermingsmiddelen (EG) 1107/2009, met regels voor de goedkeuring van werkzame stoffen in de EU en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen in lidstaten. Alleen middelen waarvan vooraf door een wetenschappelijke risicobeoordeling is vastgesteld dat een veilig gebruik voor mens, dier en milieu mogelijk is met in achtneming van goede landbouwkundige gebruiken, mogen op de markt worden gebracht.

Vervolgens biedt Richtlijn 2009/128/EG inzake duurzaam gebruik pesticiden een EU geharmoniseerd kader "... voor de totstandbrenging van een duurzaam gebruik van pesticiden door vermindering van de risico's en de effecten van pesticidengebruik op de menselijke gezondheid en het milieu en door bevordering van het gebruik van geïntegreerde plaagbestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken, zoals niet-chemische alternatieven voor pesticiden." (SUD, artikel 1).

Dit laat onverlet dat op nationaal niveau aanvullende voorschriften kunnen worden vastgesteld om te voldoen aan doelen die voortkomen uit andere nationale of EU regelgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water.

EU context statistieken en controles

Verordening (EG) 1185/2009 inzake statistieken over pesticiden biedt lidstaten een 'gemeenschappelijk kader voor de systematische productie van communautaire statistieken over het op de markt brengen en het gebruik van pesticiden die gewasbeschermingsmiddelen zijn', en beïnvloedt daarmee ook geharmoniseerde indicatoren die zijn gebaseerd op die gegevens. Verordening (EU) 2017/625 inzake officiële controles biedt kaders voor handhaving en inspectie door lidstaten en het kader waarbinnen de Europese Commissie de lidstaten mag controleren (audits).

Maatschappelijke consultatie

Een concept van het actieplan is voor een periode van zes weken opengesteld voor een publieke consultatie. Er zijn twaalf reacties ingediend. Bij drie reacties was er sprake van een organisatie die de reactie mede namens een aantal andere organisaties had ingediend. In totaal hebben dertig organisaties, direct of indirect, gereageerd (zie bijlage 3 met een samenvatting van de opmerkingen).

Opmerkingen en zienswijzen die een aanvulling, correctie of verbetering waren van de tekst en bijdroegen aan het doel en de reikwijdte van de Richtlijn en binnen de bestaande beleidskaders en beschikbare financiële middelen passen, zijn verwerkt.

Opmerkingen en zienswijzen die strijdig waren met het bestaande beleidskader en leidde tot afzwakking van voornemens en acties om risico's en effecten in kaart te brengen en te verminderen, zijn niet overgenomen.

Ook opmerkingen en zienswijzen die betrekking hadden op het toelatingsbeleid zijn niet overgenomen. Dit valt buiten de reikwijdte van de richtlijn duurzaam gebruik pesticiden en dit actieplan.

De meeste ingediende opmerkingen hadden betrekking op voornemens en acties die ook genoemd zijn in de hiervoor beschreven ambities uit het coalitieakkoord en nieuwe beleidsontwikkelingen. Het betrof onder meer het stellen van kwantitatieve reductiedoelen voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, doelen en voorschriften voor geïntegreerde gewasbescherming, het registreren van gewasbeschermingsmiddelen en -maatregelen, bescherming van oppervlakte- drink- en grondwater, bescherming van kwetsbare gebieden en omwonenden. Indien de opmerkingen aansloten bij beleidsvoornemens die al meer concreet zijn gemaakt, zijn ze opgenomen in dit actieplan. Opmerkingen waarvoor nog geen beleidsuitwerking of extra middelen beschikbaar zijn, zijn niet verwerkt in het actieplan, maar worden wel meegewogen in de uitwerking van de beleidsvoornemens uit het coalitie akkoord van het huidige kabinet.

Overige beleidstrajecten

Naast sectoraal beleid voor gewasbescherming, zijn er ook verschillende andere beleidsinitiatieven die bijdragen aan het verminderen van risico's en effecten van gewasbeschermingsmiddelen. In de ontwerpen voor een Nationaal Strategisch Plan voor het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zijn bijvoorbeeld maatregelen opgenomen die bredere bufferzones voorschrijven tussen teelt en watergangen waardoor emissie zullen afnemen. Ook worden maatregelen gestimuleerd die bijdragen aan weerbare

teeltsystemen en inzet van precisietechnieken, waardoor de behoefte aan en de risico's van gewasbeschermingsmiddelen kunnen verminderen.⁵

Hierna wordt geschetst hoe met het huidige beleid in de komende jaren invulling wordt gegeven aan de artikelen 4 tot en met 15 van de Richtlijn.

2. Doelen en indicatoren – artikel 4

In artikel 4 wordt beschreven aan welke inhoudelijke eisen een nationaal actieplan (NAP) dient te voldoen. Zo dient een actieplan in te gaan op kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema's om risico's en effecten van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen en geïntegreerde gewasbescherming (IPM) en alternatieve benaderingswijzen te bevorderen ter beperking van de afhankelijkheid van die middelen. Tevens dient een actieplan indicatoren te bevatten voor toezicht op gebruik van stoffen die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid, zoals stoffen die volgens Verordening (EG) 1107/2009 in aanmerking komen om te worden vervangen. Tenslotte dient een actieplan te beschrijven hoe uitvoering is gegeven aan de overige artikelen in de SUD. Daar wordt in de volgende paragrafen (artikel 5 - 15) invulling aan gegeven.

Doelen en maatregelen ter vermindering van risico's en effecten en bevordering IPM

Landbouwkundig gebruik

Het Uitvoeringsprogramma geeft een uitwerking van drie strategische doelen van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 om het gebruik en de risico's van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen:

1. Plant en teeltsystemen zijn weerbaar
2. Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden
3. Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.

Acties die bijdragen aan de realisatie van deze drie strategische doelen, zorgen ervoor dat de behoefte aan gewasbeschermingsmiddelen en daardoor risico's en effecten ervan voor mens en milieu afnemen. Ze beogen de doorontwikkeling en toepassing van de beginselen van IPM te versterken die gericht zijn op preventieve en niet-chemische maatregelen, monitoring van ziekten, plagen en onkruiden en een zo doelgericht mogelijk gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (precisielandbouw). Ten behoeve van die versterking van IPM heeft het huidige Kabinet in het coalitieakkoord opgenomen om concrete tussendoelen voor geïntegreerde gewasbescherming op te stellen.

De streefdoelen zijn in het Uitvoeringsprogramma nader uitgewerkt in tussendoelen met een tijdspad voor:

- de ontwikkeling van instrumentarium en kennis voor de teler;
- het initiëren van een dalende trend in de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen en
- afname van overschrijdingen van waterkwaliteitsnormen, emissies naar het milieu en residuen op producten

Voor de afname van overschrijdingen van waterkwaliteitsnormen zijn kwantitatieve doelen geformuleerd, ter realisatie van de doelen van de KRW voor oppervlakte-, drink- en grondwater in 2027, met als einddoel nagenoeg geen emissies meer van gewasbeschermingsmiddelen in open teelten naar het milieu.

De doelen zijn samengevat in bijlage 1. Voor een verdere beschrijving van de strategische doelen, tussendoelen en tijdschema's wordt verwezen naar paragraaf 3.5 van het Uitvoeringsprogramma (pg 22-24). Aanvullend daarop bestaat het voornemen om de tussendoelen op het gebied van weerbare teelten en verbinding landbouw en natuur nog verder te concretiseren. Dit wordt gecombineerd met het hiervoor genoemde voornemen tot het stellen van tussendoelen voor geïntegreerde gewasbescherming.

De acties ter uitvoering van de doelen uit het Uitvoeringsprogramma zijn beschreven in paragraaf 4.1 (monitoring en geïntegreerde aanpak), 4.2 (preventie), 4.3 (toepassen van technische en biologische maatregelen), 4.4 (doelgerichte bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden met gewasbeschermingsmiddelen met zo min mogelijk neveneffecten), 4.5 (emissie reducerende maatregelen), 4.6 (residubeperkende maatregelen), 5.2 (verbinding bouwstenen weerbare teeltsystemen) en 5.3 (Omgevingsfactoren die van invloed zijn op het realiseren van een transitie naar weerbare planten en teeltsystemen). Zoals beschreven in de inleiding wordt per jaar gezien welke acties

⁵ [Home | Toekomst GLB](#)

uit het Uitvoeringsprogramma zijn afgerond, een doorlopend karakter hebben of nieuw kunnen worden gestart.

In het kader van het Uitvoeringsprogramma wordt een monitoringsysteem ontwikkeld. Uitgangspunt is het jaarlijks monitoren van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma (tussendoelen en acties) aan de hand van enkele relevante indicatoren, zodat waar nodig het Uitvoeringsprogramma geactualiseerd of bijgestuurd kan worden. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van al bestaande indicatoren zoals op het gebied van waterkwaliteit en geharmoniseerde risico indicatoren voor de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen. Op andere onderdelen moeten nog indicatoren worden gekozen en uitgewerkt. Indien daaruit voor het actieplan relevante indicatoren naar voren komen, zal het actieplan daar tussentijds op worden aangepast of worden opgenomen in een nieuw geactualiseerd actieplan.

Professioneel gebruik buiten de landbouw en particulier gebruik

Professioneel gebruik buiten de landbouw:

Uitgangspunt in het huidige beleid is: geen professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Vanwege een gerechtelijke uitspraak in 2020 is een wettelijk verbod daartoe nu onverbindend. Het streven is herstel van dit verbod in 2022. Door toepassing van een geïntegreerd beheer op die terreinen, is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet nodig. Een (tijdelijke) uitzondering kan alleen worden gemaakt, als het gebruik van die middelen onvermijdelijk is, omdat alternatieven technisch niet beschikbaar zijn of financieel niet uitvoerbaar. Sinds 2017 wordt elke twee jaar beoordeeld of een uitzondering kan vervallen, of dat een extra uitzondering nodig is (bijvoorbeeld vanwege nieuwe gezondheidsrisico's of risicovolle organismen als gevolg van klimaatverandering). Onderzoek heeft aangetoond dat sinds het (voormalig) verbod een aantoonbare verbetering heeft plaatsgevonden van de kwaliteit van het oppervlaktewater dat voor de drinkwaterbereiding wordt gebruikt (voor glyfosaat concentraties en normoverschrijdingen) en dat er een aannemelijk verband is met het verbod.

Rijkswaterstaat (onderdeel van de overheid, belast met het beheer van de Rijksinfrastructuur) heeft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beëindigd per 1 januari 2022. Om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op spoorwegen uit te faseren, worden in de periode tot 2025 pilots uitgevoerd.

Particulier gebruik:

Ook voor het particulier (niet-professioneel) gebruik geldt dat het gebruik van mechanische methoden de voorkeur heeft boven de inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Indien er wel gewasbeschermingsmiddelen ingezet worden dan zijn middelen met een laag-risico profiel de eerste keuze. Om dat doel te bereiken wordt ingezet op gedragsbeïnvloeding. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de principes voor geïntegreerde gewasbescherming die zijn opgesteld voor professionele gebruikers. Een verbod is minder geschikt, onder meer vanwege het risico dat particulieren overstappen naar het gebruik van niet-toegelaten producten zoals bijvoorbeeld chloor, waarvan de risico's niet zijn beoordeeld en waarvan het gebruik mogelijk niet veilig is voor mens, dier en milieu. In de periode 2017-2020 is de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen op basis van glyfosaat meer dan 70% gedaald. Deze daling is mede het gevolg van een gezamenlijke inspanning van de sector (producenten en tuinbranche) om de verkoop van glyfosaat-bevattende middelen te ontmoedigen en nieuwe producten te ontwikkelen met een gunstiger milieuprofiel.

Indicatoren voor stoffen die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid

Stoffen die waterkwaliteitsnormen overschrijden

Nederland kent een uitgebreid stelsel van sloten, weteringen, (ring)vaarten, kanalen, beken en rivieren die grenzen aan landbouwpercelen. Hierdoor is de aanwezigheid van resten van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater een indicatie van de verspreiding van deze stoffen in het milieu in zijn algemeenheid. Er is een uitgebreid monitoringsmeetnet voor gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. De gegevens worden vastgelegd en gepubliceerd op de openbare website www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl.⁶ Het monitoringmeetnet wordt gebruikt om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de waterkwaliteitseisen in het kader van de Kaderrichtlijn water (KRW) en Drinkwaterrichtlijn. De monitoring geeft informatie over stoffen die aanleiding geven tot extra bezorgdheid in geval van veel voorkomende en herhaalde normoverschrijdingen.

⁶ Voor enkele gewasbeschermingsmiddelen zijn geen geschikte analysetechnieken beschikbaar. Voor die middelen biedt de Nationale Milieu Indicator (NMI) informatie over milieurisico's.

- Emissiereductieplannen
Met de brancheorganisatie van producenten van gewasbeschermingsmiddelen (Nefyto, recent CropLifeNL)) is afgesproken dat zij voor werkzame stoffen van gewasbeschermingsmiddelen waarbij het aannemelijk is dat er een verband is tussen toepassing van die stof en de overschrijdingen van ecologische waterkwaliteitsnormen, emissiereductieplannen (ERP) opstellen. Er zijn inmiddels 18 emissiereductieplannen opgesteld. Voor twee nieuwe stoffen wordt een analyse uitgevoerd. Uit de monitoringsgegevens blijkt dat het aantal normoverschrijdingen voor stoffen waarvoor een ERP is opgesteld, in veel gevallen is afgenomen. [Emissiereductieplan – Toolbox Emissiebeperking \(toolboxwater.nl\)](#)
- Maximale dosering per hectare per jaar
Van vier stoffen⁷ is aannemelijk dat een overschrijding van toelatingscriteria veroorzaakt wordt door zogenaamd gestapeld gebruik; het gebruik van verschillende gewasbeschermingsmiddelen met dezelfde werkzame stof op hetzelfde perceel met als effect dat er teveel van die stof in het milieu terecht komt. Voor gewasbeschermingsmiddelen met minstens één van die vier werkzame stoffen heeft het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) het gebruiksvoorschrift zodanig aangepast dat gestapeld gebruik niet meer is toegelaten zodra de maximumdosering is bereikt.

In paragraaf 9 (artikel 11) zal nader worden ingegaan op de bescherming van het aquatisch milieu en drinkwater.

*Stoffen (azolen) die mogelijk kunnen leiden tot resistentie van *Aspergillus fumigatus* voor humane geneesmiddelen tegen schimmels*

Aspergillus fumigatus komt algemeen voor in het milieu. Voor gezonde mensen vormt de schimmel geen gevaar, maar patiënten met een verzwakt immuunsysteem lopen ernstig risico bij infectie van deze schimmel. Patiënten worden behandeld met medicijnen op basis van azolen. Azolen hebben een breed toepassingsgebied, naast medicijnen worden ze ook gebruikt in onder andere biociden en gewasbeschermingsmiddelen (fungiciden). Er is sprake van een resistentieontwikkeling van de schimmel tegen medicijnen op basis van azolen. Dit maakt behandeling van humane infecties moeilijker. In met azolen behandeld bloembollenafval is resistentie-ontwikkeling aangetoond. Het Ctgb heeft het gebruiksvoorschrift voor azoolhoudende gewasbeschermingsmiddelen bij toepassing in de bloembollenteelt aangepast. Deze maatregelen moeten de resistentieontwikkeling in het bloembollenafval voorkomen. De effectiviteit van deze maatregelen wordt gemonitord. Uit recent onderzoek is gebleken dat ook afvalhopen van een aantal andere teelten hotspots kunnen vormen voor de ontwikkeling van resistente *Aspergillus fumigatus*.

Stoffen die volgens verordening (EG) 1107/2009 in aanmerking komen om te worden vervangen.

In het meerjarige onderzoeksprogramma 'Kennisimpuls Groene Gewasbescherming' wordt onderzoek gedaan naar teeltsystemen en toepassingstechnieken die leiden tot verminderd gebruik en risico van gewasbeschermingsmiddelen en meer handelingsperspectief voor de teler. Eén van de onderzoeksvragen is, waar mogelijk, te telen zonder gebruik te maken van gewasbeschermingsmiddelen met werkzame stoffen die in aanmerking komen om te worden vervangen. Via de EU geharmoniseerde risico indicator (HRI 1, zie paragraaf 12) en de door de Europese Commissie gehanteerde indicator in het kader van Farm to Fork doelen voor reductie van gebruik en risico's van gewasbeschermingsmiddelen wordt de trend in het gebruik van deze stoffen gevolgd. Informatie over het onderzoeksproject is te raadplegen via <https://www.groenegewasbescherming-bestuivers.nl/nl/ggb/Groene-gewasbescherming-2.htm> <https://research.wur.nl/en/projects/kennisimpuls-groene-gewasbescherming-bo-43-01106-008>

3. Opleiding – artikel 5

Sinds 1996 heeft in Nederland iedereen die als professional gewasbeschermingsmiddelen in opslag heeft, gebruikt, verkoopt of in bezit heeft een Bewijs van vakbekwaamheid ('licentie') nodig. Er zijn meerdere soorten ('niveaus') Bewijzen van vakbekwaamheid, waarin rekening wordt gehouden met de verschillende taken en verantwoordelijkheden van de persoon die de handeling als professional met een middel verricht. In 2019 is de reikwijdte van het opleidingssysteem verbreed tot de adviseurs over het professioneel toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, ook indien die adviseurs geen middelen verkopen (Bewijs van Vakbekwaamheid 'Adviseren').

⁷ abamectine, esfenvaleraat, chlorantraniliprole, deltamethrin

Uitzondering op de verplichting geldt alleen voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik.

Bureau Erkenningen te Ede is aangewezen als bevoegde autoriteit voor uitvoering van de regelgeving. Het bewijs van vakbekwaamheid geldt voor een periode van 5 jaar en het Bureau Erkenningen verlengt het bewijs indien de houder bewijst over voldoende kennis te beschikken, door het volgen van bijscholingscursussen of door nogmaals examens af te leggen. De opleidingsonderwerpen uit de Richtlijn duurzaam gebruik zijn in regelgeving geïmplementeerd. Ook zijn de voorwaarden ingevuld voor het wederzijds erkennen van opleidingen en bewijzen van vakbekwaamheid uit andere EU lidstaten (gelijkwaardige kwalificaties, opleiding niet ouder dan vijf jaar, beheersing Nederlandse taal).

Website Bureau Erkenningen: www.erkenningen.nl, met informatiebrochure in Nederlands, Engels en Duits.

4. Verkoop van gewasbeschermingsmiddelen – artikel 6

Een distributeur is verplicht ervoor zorg te dragen dat op het moment van verkoop voldoende personeel beschikbaar is om klanten te informeren over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de risico's voor mens en milieu. Dat personeel moet beschikken over een bewijs van vakbekwaamheid. Verkoop vindt alleen plaats aan personen die over het juiste bewijs van vakbekwaamheid beschikken.

De distributeur⁸ geeft voorlichting over:

- het juiste gebruik van een gewasbeschermingsmiddel;
- de risico's van dat gebruik voor de gezondheid en voor het milieu, en
- de geldende veiligheidsinstructies voor het gewasbeschermingsmiddel.

Uitzondering op deze informatieverplichting geldt voor distributeurs die uitsluitend middelen voor niet-professioneel gebruik verhandelen. In dat geval is de producent van het gewasbeschermingsmiddel verantwoordelijk voor het informeren van de gebruiker. De producent stelt de informatie beschikbaar op de verpakking of bij het product en vermeldt deze informatie tevens op zijn website of in andere media. De retail zorgt ervoor dat de informatie op het moment van verkoop van het gewasbeschermingsmiddel aan de klant wordt verstrekt. De informatie moet eenvoudig te begrijpen zijn en betreft de gebruiksrisico's voor de gezondheid van mens en dier of voor het milieu. Aan de orde komt in ieder geval blootstelling, veilige opslag, veilig gebruik en veilige verwijdering van restanten volgens de geldende regels. Tevens wordt informatie verschaft over alternatieve bestrijdingsmethoden die minder risico opleveren.

5. Informatie en bewustmaking – artikel 7

Gewasbeschermingsmiddelen zijn in meer of mindere mate giftig. Het zijn meestal 'gevaarlijke stoffen', zoals bedoeld in het milieurecht. Daarom is het belangrijk dat zowel professionals als particulieren worden geïnformeerd over de risico's bij het zelf omgaan met deze middelen.

Via de opleidingseisen voor degenen die in professionele zin in gewasbeschermingsmiddelen handelen, erover adviseren en/of toepassen, vindt informatie overdracht en bewustwording plaats (zie artikel 5). Verder bevat het Uitvoeringsprogramma diverse acties gericht op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en het verminderen van risico's voor degenen die gewasbeschermingsmiddelen toepassen en die er door herbetreding aan kunnen worden blootgesteld (paragraaf 4.4.5 Arbeidsomstandigheden).

Het brede publiek wordt over nut, noodzaak en risico's geïnformeerd via bewustwordingscampagnes, berichten in de media en publiek toegankelijke informatie op websites. Dat gebeurt door overheid-gefinancierde organisaties en veelal ook door belangenorganisaties, maatschappelijke organisaties en journalistieke berichtgeving.

Deskundige instellingen zoals het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) te Utrecht, het Voedingscentrum en Wageningen UR vervullen daarin een belangrijke rol als onafhankelijke wetenschappelijke bron. Op de website van de Rijksoverheid is algemene informatie te vinden over het gewasbeschermingsbeleid en het veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door agrariërs,

⁸ Een aantal producenten en distributeurs van gewasbeschermingsmiddelen heeft zich verenigd in de Stichting Agro Closer om de tracking and tracing van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk te maken. [AgroCloser - Home](#)

professionals buiten de landbouw en particulieren. Ook wordt ingegaan op veel gestelde vragen. Ook de websites van het Ctgb en de NVWA bevatten informatie voor het brede publiek.

Verder is voorlichting ook gericht op het terugdringen van vermijdbaar gebruik door particulieren zelf. De organisatie 'Milieu Centraal' voert diverse door de overheid gefinancierde voorlichtingsacties uit gericht op vergroten van het milieubewustzijn van het brede publiek bij de keuze of en welk middel gebruikt kan worden. Ook op de door de overheid gefinancierde website van 'Onkruid vergaat' is informatie te vinden over niet-chemische bestrijding voor zowel professionals buiten de landbouw en particulieren

Websites:

www.rivm.nl (NVIC),

www.voedingscentrum.nl (Nederlandse en Engelse taal)

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bestrijdingsmiddelen/gewasbeschermingsmiddelen

(in Nederlandse en andere talen).

[Vraag en antwoord | Bestrijdingsmiddelen | Rijksoverheid.nl](#)

[Bestrijdingsmiddelen: gif of gewasbeschermingsmiddelen? - WUR](#)

[Geïntegreerde bestrijding van ziekten en plagen - WUR](#)

www.ctgb.nl (Nederlandse en Engelse taal)

[Gewasbescherming | NVWA](#)

[Bestrijdingsmiddelen en het milieu | Milieu Centraal](#)

<https://www.onkruidvergaat.nl/>

6. Keuring van spuitapparatuur – artikel 8

Sinds 1997 moet in Nederland spuitapparatuur worden gekeurd, tot 2011 betrof dat alleen veldspuiten en boomgaardspuiten. Doel is de 'optimale, bedrijfszekere en veilige inzet van machines voor de gebruiker en zijn omgeving'.

De keuringsverplichting is sinds 2011 uitgebreid en in regelgeving geïmplementeerd om te voldoen aan de SUD. In de looptijd van dit herziene actieplan, zal ook de keuring van installaties om zaaizaad te behandelen met gewasbeschermingsmiddelen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Uitzondering op de verplichte keuring geldt voor eenvoudige apparatuur zoals rugspuiten en handgedragen spuiten.

De onafhankelijke Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek te Wageningen (SKL) draagt zorg voor de uitvoering van de keuring van apparatuur waarmee gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast. De NVWA houdt toezicht. De keuringsfrequentie voor bestaande en nieuwe apparatuur is eens per drie jaar. Voor enkele typen spuitapparatuur en andere apparatuur waarmee gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, waaraan beperkte risico's zijn verbonden, geldt een keuringsfrequentie zes jaar. Deze typen apparatuur zijn vastgelegd in regelgeving. Keuringen door buitenlandse keuringsinstituten worden in beginsel in Nederland erkend.

Website Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek: www.skлкеuring.nl, in de Nederlandse en de Engelse taal.

7. Spuiten vanuit de lucht – artikel 9

Spuiten met behulp van een luchtvaartuig is verboden.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan vrijstelling verlenen in een noodsituatie, mits uitzonderlijke omstandigheden dat noodzakelijk maken. Daarin worden de bepalingen uit de SUD gevolgd.

De mogelijkheden voor het benutten van drones zijn sterk in ontwikkeling. Drones worden beschouwd als 'luchtvaartuigen' zoals bedoeld in de SUD en het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen met drones valt onder het huidige verbod. Indien nieuwe ontwikkelingen daartoe aanleiding geven (stand van de techniek en teeltsystemen, stand van de wetenschap om risico's te kunnen beoordelen) zal het huidige generieke verbod in ogenschouw worden genomen en mogelijk aangepast binnen de bepalingen van de richtlijn.

Drones die worden ingezet voor andere doeleinden dan het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, vallen niet onder dit verbod. Denk aan drones die gebruikt worden voor verspreiding van biologische bestrijders (macro-organismen) of voor monitoring en diagnostiek van plagen en ziekten. Daarvoor gelden de algemene regels voor het gebruik van drones en dat valt buiten de reikwijdte van dit actieplan.

8. Voorlichting van het publiek – artikel 10

Waar paragraaf 5 (artikel 7) vooral betrekking heeft op het informeren van professionals en particulieren over het omgaan met gewasbeschermingsmiddelen, heeft artikel 10 betrekking op voorlichting aan personen die door verwaaiing bij toepassing met gewasbeschermingsmiddelen in aanraking kunnen komen. In de toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen worden de risico's voor omwonenden en passanten beoordeeld en wordt in het bijzonder rekening gehouden met risico's voor gevoelige doelgroepen zoals kinderen.

Het is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van producenten, toeleveranciers en gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen om de communicatie tussen bedrijven en omwonenden te stimuleren. Hun belangenorganisaties (resp. Nefyto, Agrodix, Cumula en LTO Nederland) hebben daarvoor voorlichtingsmateriaal gemaakt dat te vinden is op hun websites. Het adviseert telers over het rekening houden met omwonenden bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen en helpt omwonenden om inzicht te krijgen in het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in hun omgeving. Doel van deze acties is het vergroten van het wederzijds begrip tussen telers, omwonenden en passanten.

Een aantal omwonenden heeft zorgen over de humane effecten van gewasbeschermingsmiddelen op hun gezondheid. Het RIVM heeft in 2019 een onderzoek gepubliceerd over de blootstelling van omwonenden⁹. Daaruit bleek dat blootstelling inderdaad plaatsvond maar ook dat deze lager is dan waarmee wordt gerekend in de risicobeoordeling en dat de grenswaarden die worden gehanteerd in het toelatingsbeleid niet worden overschreden. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de Rijksoverheid het RIVM verzocht de verkenning van de gezondheid van omwonenden van landbouwpercelen te actualiseren¹⁰. Daaruit bleek dat in het algemeen geldt dat mensen die in de nabijheid (<250 meter) van landbouwpercelen wonen, minder gezondheidsklachten hebben dan mensen met geen of nauwelijks landbouw in de nabije omgeving. Er zijn een paar uitzonderingen op dit beeld; het wonen dicht bij maisteelt, rotatieteelt bieten/granen/aardappels en graanteelt lijkt samen te gaan met enkele gezondheidsrisico's. De Gezondheidsraad heeft in 2020 een vervolgadvis¹¹ uitgebracht over vervolgacties naar aanleiding van het RIVM onderzoek uit 2019 en opgeroepen om 1. De aanpak van verduurzaming van de gewasbescherming voort te zetten en te intensiveren, 2. Aanvullend gezondheidsonderzoek uit te voeren, 3. Monitoring van gebruik en blootstelling en 4. Verbetering van de goedkeurings- en toelatingscriteria op het gebied van cumulatie en neurotoxiciteit). De aspecten 1, 3 en 4 zijn of worden opgepakt in het Uitvoeringsprogramma, waarbij het bij aspect 4 acties betreft gericht op beïnvloeding van EU besluitvorming en EU regelgeving. Over aspect 2 vindt nog nadere besluitvorming plaats na ontvangst van een advies hierover van het RIVM.¹² Wel kan worden gemeld dat het Kabinet heeft besloten om dit onderzoek uit te breiden naar gezondheidseffecten op agrariërs.

Het RIVM onderhoudt een website waarin informatie kan worden gevonden over bestrijdingsmiddelen en omwonenden. Ook op de websites van de NVWA en het Ctgb wordt ingegaan op blootstelling van omwonenden. Omwonenden kunnen bij de NVWA melding maken van mogelijk onjuist gebruik en worden gevraagd bij gezondheidsklachten contact op te nemen met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).

Websites

[Home | Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden \(bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl\)](#)

[Gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid | Gewasbescherming | NVWA](#)

[Veiligheid van omwonenden | College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden \(ctgb.nl\)](#)

[Omwonenden en gewasbescherming - LTO](#)

[Nefyto - Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie - Flyer gewasbescherming en omwonenden](#)

[Gewasbescherming-flyer-A5-ONLINE.pdf \(lto.nl\)](#)

9. Bescherming aquatisch milieu en drinkwater – artikel 11

De PBL-Tussenevaluatie¹³ van de 2^{de} nota gewasbescherming 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst, 2013-2023' liet zien dat door beleidsmaatregelen en inspanningen van de sector de ecologische kwaliteit van

⁹ <https://www.bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl/blootstellingsonderzoek>

¹⁰ [Health survey on people living in the direct vicinity of agricultural plots: additional analyses | RIVM](#)

¹¹ [Vervolgadvies gewasbescherming en omwonenden | Advies | Gezondheidsraad](#)

¹² [Gezondheidsraadsadvies gewasbescherming en omwonenden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

¹³ [Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd. | PBL Netherlands Environmental Assessment Agency](#)

het oppervlakte water, gemeten aan het aantal normoverschrijdingen, is verminderd maar dat de beoogde tussendoel voor 2018 (50 % afname in normoverschrijdingen) nog niet was bereikt¹⁴. (zie ook de paragraaf 3.5 uit het Uitvoeringsprogramma). Om die reden zijn extra maatregelen afgesproken om emissies verder terug te dringen en het tussendoel voor 2023 (95 % afname van het aantal normoverschrijdingen) en 2027 (geen normoverschrijdingen) te realiseren. In eerste instantie zijn in 2015 maatregelen afgesproken voor bedekte teelten (Hoofdlijnenakkoord waterzuivering in de Glastuinbouw) met onder meer een plicht voor een zuiveringsvoorziening van restwater/afvalwater die tenminste 95 % van de gewasbeschermingsmiddelen vermindert. In 2019 zijn als onderdeel van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 ook maatregelen afgesproken voor de open teelten (Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten)¹⁵ met als doel de emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar de leefomgeving door de land- en tuinbouwbedrijven met open teelten terug te dringen tot nagenoeg nul op 1 januari 2030. Voor de concrete acties wordt verwezen naar het Pakket van Maatregelen, zoals de systematiek voor het vaststellen van beste beschikbare technieken (BBT) voor het verminderen van de drift met ten minste 95%, en de acties in paragraaf 4.5 (emissiereducerende maatregelen) in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030¹⁶.

Op initiatief van LTO Nederland is het programma Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) in het leven geroepen¹⁷. In het programma werken agrarische ondernemers en overheden samen aan de wateropgaven waar Nederland voor staat, waaronder het verminderen van emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlakte- en grondwater. Het DAW programma speelt een rol bij de uitvoering van de acties uit het hiervoor genoemde Pakket van Maatregelen. In de Kamerbrief over perspectief agrarische ondernemers¹⁸ is aangekondigd dat dit programma zal worden versterkt. In de loop van dit actieplan zal verder invulling worden gegeven aan het voornemen uit het coalitieakkoord om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beter af te stemmen op de normen uit de Kaderrichtlijn Water.

10. Vermindering gebruik of van risico's in specifieke gebieden – art. 12

In het algemeen geldt dat bepaalde maatregelen van toepassing zijn op meerdere artikelen uit de Richtlijn. Maatregelen ter bescherming van het brede publiek kunnen bijvoorbeeld ook de emissies naar oppervlaktewater verminderen.

Gebieden die door het brede publiek of kwetsbare groepen worden gebruikt

Onkruidbestrijdingsmiddelen die op verhardingen worden toegepast, blijken in de praktijk af te spoelen naar het oppervlaktewater en kunnen daardoor leiden tot verslechtering van de oppervlaktewaterkwaliteit en overschrijdingen van drinkwaternormen. Indien zij in de openbare ruimte zoals parkeerplaatsen en trottoirs worden toegepast, zijn de risico's van blootstelling aan het brede publiek relatief hoog. Chemische onkruidbestrijding op verhardingen buiten de landbouw is daarom niet wenselijk met uitzondering van nader omschreven situaties. Dit geldt in zijn algemeenheid voor professioneel gebruik buiten de landbouw, dus ook in openbaar groen, parken en sportvelden. Die uitzonderingen worden in de komende jaren geleidelijk aan beëindigd.

Zoals genoemd in paragraaf 8 worden in de toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen de risico's voor omwonenden en passanten beoordeeld en wordt in het bijzonder rekening gehouden met risico's voor gevoelige doelgroepen zoals kinderen. Aanvullend daarop kunnen gemeenten in nieuw op te stellen bestemmingsplannen (Ruimtelijke Ordening) regels opstellen die bijdragen aan het verminderen van het risico op blootstelling. In het belang van een 'goede ruimtelijke ordening' kan een gemeente bij vestiging van een nieuwe bestemming een afstand (van tien tot vijftig meter) als buffer worden aanhouden tussen een agrarische en een woonbestemming om tegemoet te komen aan onderbouwde

¹⁴ [Gewasbeschermingsmiddelen en de realisatie ecologische kwaliteit van oppervlaktewater 2018 | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#)

¹⁵ [Kamerbrief Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen en Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁶ [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁷ [Mededeling | Deltaplan Agrarisch Waterbeheer](#)

¹⁸ [Kamerbrief over perspectief voor agrarische ondernemers | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

belangen die raken aan een gezonde en veilige leefomgeving. Het ministerie van LNV zal in 2022 een onderzoek laten uitvoeren hoe gemeenten kunnen worden geholpen met dit vraagstuk¹⁹.

Beschermde gebieden als omschreven in Kaderrichtlijn Water, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Ter uitvoering van de Kaderrichtlijn Water worden stroomgebiedbeheerplannen uitgevoerd. De plannen beschrijven hoe en op welke termijn de doelen de ecologische - en drinkwaterkwaliteit van de wateren worden bereikt. Voor nader op kaart weergegeven oppervlaktewaterlichamen geldt verder dat een teeltvrije zone van 5 meter in acht moet worden genomen (art 3.81 activiteitenbesluit milieubeheer). Daarnaast en daarmee in samenhang worden beheerplannen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn gehanteerd. Deze beheerplannen beschrijven hoe en op welke termijn de instandhoudingsdoelstellingen in deze richtlijnen worden gerealiseerd. Indien specifieke gebiedsgerichte maatregelen nodig zijn met betrekking tot het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen om die kwaliteits- en instandhoudingsdoelen te realiseren, dienen deze in die (beheer)plannen te worden opgenomen.

Aanvullend zijn er generieke doelen en maatregelen om de risico's voor KRW gebieden te verminderen (zie paragraaf 9 over bescherming aquatisch milieu) en vindt een verkenning plaats naar de toxiciteitsdruk op kwetsbare gebieden²⁰. Dit naar aanleiding van gemeten resten van gewasbeschermingsmiddelen in natuurgebieden, zonder dat daarbij overigens de toelatingscriteria waren overschreden. De uitkomst van deze verkenning zal meer duidelijkheid geven of nadere maatregelen in die gebieden of in aangrenzende gebieden nodig zijn.

Recent behandelde gebieden

De toepasser dient andere personen op het bedrijf, zoals werknemers, te informeren welke percelen recent zijn behandeld en hen te attenderen op de wachttermijn voor herbetreding. In ieder geval dient te worden gewacht met herbetreding totdat het gewas is opgedroogd. Indien een langere herbetredingstermijn of andere maatregelen (zoals beschermende kleding) noodzakelijk worden geacht voor toelating van een gewasbeschermingsmiddel, worden deze opgenomen in het wettelijk gebruiksvoorschrift. In het Uitvoeringsprogramma zijn acties opgenomen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden, veelal gericht op kennisverspreiding en voorlichting. (zie paragraaf 4.4.5. in het Uitvoeringsprogramma).

11. Hantering en opslag gewasbeschermingsmiddelen, behandeling verpakkingen en restanten – artikel 13

De opslag van (restanten van) gewasbeschermingsmiddelen moet onder meer plaatsvinden boven een vloeistofdichte of vloeistofkerende vloer of vloeistofdichte lekbak. Die vloer of lekbak is onbrandbaar, hittebestendig en ongevoelig voor inwerking van de middelen. Om schade door lekkage te voorkomen, beschikt de opslag over een opvangvoorziening met een inhoud die groter is dan de inhoud van de grootste verpakking. Opslag van meer dan 400 kilogram gewasbeschermingsmiddelen valt onder de regels voor opslag van verpakte gevaarlijke stoffen. Die regels zijn vastgelegd in de PGS 15 (Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen.²¹) Opslag onder de 400 kilogram valt onder de zorgplicht (artikel 2a Wgb).

Lozing naar oppervlaktewater of gemeentelijke riolering is verboden. In de ruimte waar gewasbeschermingsmiddelen worden aangemaakt, zijn dan ook geen afvoervoorzieningen zoals putten aangebracht. Gewasbeschermingsmiddelen moeten worden aangemaakt boven een aaneengesloten bodemvoorziening ter bescherming van de bodem (Besluit activiteiten Leefomgeving, art. 4.714, 4.716)

In het Activiteitenbesluit zijn maatregelen opgenomen voor het reinigen van spuiten²². Aanvullend daarop zijn in het eerder genoemde Pakket van Maatregelen (zie paragraaf 9) ook maatregelen opgenomen voor zuivering van afvalwater dat bij reiniging van spuitapparatuur ontstaat. Ook hiervoor geldt dat lozing naar oppervlaktewater of gemeentelijke riolering is verboden.

Sinds het begin van de jaren negentig reinigen bedrijven lege verpakkingen, zodanig dat minder dan 0,01% van het oorspronkelijke gewicht van de inhoud in de verpakking achterblijft. Afhankelijk van de aard van het gewasbeschermingsmiddel, wordt de verpakking vervolgens aangeboden als 'bedrijfsafval'

¹⁹ [Kamerbrief over moties en toezeggingen op gebied van gewasbescherming | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

²⁰ [Kamerbrief over moties en toezeggingen op gebied van gewasbescherming | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

²¹ [Titel \(publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl\)](#)

²² [§ 3.3.2 Activiteitenbesluit milieubeheer](#)

of als 'gevaarlijk afval'. Voor 'gevaarlijk afval' is een netwerk van inzamelingslocaties ingericht. De wijze van verwijdering staat op de verpakking vermeld.

Niet-aangebroken verpakkingen worden desgewenst door de distributeur teruggenomen. Aangebroken verpakkingen worden ingeleverd bij de erkende afvalverwerker.

De sectororganisaties voor toelatingshouders/producenten, distributeurs en agrariërs, respectievelijk Nefyto, Agrodis en LTO Nederland, werken samen in de Stichting Restanten van Landbouwbestrijdingsmiddelen (STORL). De stichting heeft het doel de opruiming van verpakkingen en restanten van gewasbeschermingsmiddelen te bevorderen door middel van voorlichting en het verstrekken van een financiële tegemoetkomingen. De huidige systematiek wordt herzien ten behoeve van een efficiënte inzameling met een betere dekkinggraad voor agrariërs in het hele land, waarbij het in België gehanteerde AgriRecover-model²³ ook in ogenschouw wordt genomen. Invoering van het nieuwe systeem is voorzien op 1 januari 2023.

Website:

[STORL - Home](#)

12. Geïntegreerde gewasbescherming – artikel 14

Geïntegreerde gewasbescherming (IPM) is een standaard onderdeel van de opleidingsmodules voor training en vakbekwaamheid (zie paragraaf 3, opleiding). De PBL Tussenevaluatie²⁴ van de 2^{de} nota gewasbescherming (Gezonde groei, Duurzame Oogst, 2013-2023) had als titel 'Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd'. Uit een enquête die voor de evaluatie was uitgevoerd, bleek dat het merendeel van de telers gebruik maakt van IPM stappen en maatregelen om ziekten en plagen te voorkomen en te bestrijden maar dat nog niet alle mogelijkheden worden benut. Er zijn grote verschillen tussen teelten in de mate waarin de stap naar een systeem met geïntegreerde gewasbescherming is gemaakt. Het versterken van de toepassing van IPM is een belangrijk onderdeel van het Uitvoeringsprogramma, zie onder meer de acties beschreven in de paragrafen 4.1 (monitoring en geïntegreerde aanpak), 4.2 (preventie), 4.3 (toepassen van technische en biologische maatregelen), 4.4 (doelgerichte bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden met gewasbeschermingsmiddelen met zo min mogelijk neveneffecten, 4.5 (emissie reducerende maatregelen) en 5.2 (verbinding bouwstenen weerbare teeltsystemen) uit het Uitvoeringsprogramma²⁵.

Het Kabinet wil de inzet voor het toepassen van IPM verder intensiveren²⁶ met stimulering en (co) financiering van innovatie, zoals precisielandbouw, waarnemingssystemen, mechanische en fysische bestrijding, en de inzet van biologische bestrijders. Tevens zal worden bekeken of de personele capaciteit van het Ctgb kan worden versterkt ten behoeve van een snellere beoordeling van laag-risicomiddelen.

Belangrijk onderdeel in IPM is een zorgvuldige registratie van de genomen IPM maatregelen. In regelgeving is vastgelegd dat elke teler een gewasbeschermingsmonitor moet bijhouden waarin naast het registreren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook geregistreerd is hoe invulling en uitvoering is gegeven aan de principes van IPM. In het Uitvoeringsprogramma zijn acties opgenomen met betrekking tot de digitalisering en uniformering van de gewasbeschermingsmonitor en databanken met mogelijke IPM maatregelen. Hiermee kunnen trends in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beter worden gemonitord, uiteindelijk op jaarlijks basis. De koppeling met databanken met IPM maatregelen is onder meer bedoeld om de gebruikswaarde van de gewasbeschermingsmonitor te verhogen zodat telers beter elkaars gegevens en ervaringen kunnen vergelijken en benutten. Desgewenst kunnen telers de digitalisering en uniformering van de gewasbeschermingsmonitor benutten om transparant kunnen zijn over genomen maatregelen en impact op het milieu en om te gebruiken voor private certificering (keurmerken of toeleveranciers-eisen). De informatie kan daarnaast leiden tot gericht onderzoek en advies. Digitalisering en uniformering zijn ook relevant voor publieke handhaving. In de looptijd van dit herziene actieplan zal de toezichts-instructie om te komen tot een deugdelijke beoordeling van de (nieuwe) gewasbeschermingsmonitor nader worden ingevuld. Indien nodig zullen daarvoor beleidsregels worden vastgesteld.

²³ [Agrirecover](#)

²⁴ [Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd. | PBL Netherlands Environmental Assessment Agency](#)

²⁵ [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

²⁶ [Kamerbrief over perspectief voor agrarische ondernemers | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Verder wordt gewerkt aan digitalisering van de etiketten van gewasbeschermingsmiddelenverpakkingen, zodat kan worden toegewerkt naar maatwerkvoorschriften voor de teler afhankelijk van de omstandigheden op dat moment (E-Stewardship).

Met precisietechnieken kan beter invulling worden gegeven aan doelgerichte toepassing van gewasbeschermingsmiddelen (5^{de} IPM principe). Het ministerie van LNV ondersteunt de ontwikkeling en inzet van precisietechnieken met financiering van de Nationale Proeftuin Precisie Landbouw²⁷

Naast een actie in het Uitvoeringsprogramma om de positie van de adviseur te versterken zodat zij een eenduidig advies verstrekken over innovaties op het gebied van weerbare teeltsystemen, introduceert het ministerie van LNV ook een stimuleringsregeling in het kader van *Innovaties op het boerenerf* waarbij een agrarische ondernemer een voucher kan krijgen voor een één-op-één advies van een onafhankelijke bedrijfsadviseur.²⁸ In de loop van dit actieplan zal nader uitwerking worden gegeven aan het voornemen uit het coalitieakkoord om advies over geïntegreerde gewasbescherming los te koppelen van de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen.

Artikel 14 van de SUD noemt zowel geïntegreerde gewasbescherming (IPM) als biologische landbouw als vormen van landbouw waarbij wordt gestreefd naar een zo'n laag mogelijke inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Het betreft dan vooral de chemisch gesynthetiseerde gewasbeschermingsmiddelen. Het areaal biologische landbouw is in Nederland nog beperkt in omvang. Het kabinet steunt de Raadsconclusies over het biologisch actieplan van de Commissie. In reactie daarop wordt door het ministerie van LNV in 2022 een nationale strategie voor biologische landbouw opgesteld.

13. Indicatoren – artikel 15

In 2019 zijn EU geharmoniseerde indicatoren vastgesteld, gebaseerd op de afzetgegevens van lidstaten (HRI 1) en het aantal verleende vrijstellingen (HRI 2). HRI 1 geeft daarbij informatie over de trend in de afzet van vier typen werkzame stoffen: laag risico stoffen, gewone stoffen, stoffen die in aanmerking komen om te worden vervangen en niet EU-goedgekeurde werkzame stoffen. Bij de eerste twee categorieën wordt tevens onderscheid gemaakt in chemische stoffen en stoffen op basis van micro-organismen. De indicatoren, met een duiding van de trend van de indicatoren worden gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid.

Website: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/documenten/publicaties/2021/08/05/harmonised-risk-indicator-hri-in-nederland>

Momenteel wordt onderzocht welke aanvullende indicatoren nodig zijn om de voortgang van het Uitvoeringsprogramma te volgen. Naar verwachting zullen daar indicatoren bij zitten die relevant zijn voor implementatie van de SUD, bijvoorbeeld trends in de milieu impact van gewasbeschermingsmiddelen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een biologische oorsprong, toepassing van biologische bestrijders en niet-chemische maatregelen en voorbeelden van goede praktijken. Daarover zal jaarlijks worden gerapporteerd (zie ook paragraaf 1, Inleiding).

²⁷ [NPPL homepagina - Precisielandbouw voor alle telers \(proeftuinprecisielandbouw.nl\)](https://www.npp.nl/)

²⁸ [Kamerbrief over voortgang Innovatie op het boerenerf | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Bijlage 1 Strategische doelen en tussendoelen (Zie paragraaf 3.5 Uitvoeringsprogramma)

Strategische doelen:

1. Planten- en teeltsystemen zijn weerbaar;
2. land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden;
3. er zijn nagenoeg geen emissies en residuen.

Tussendoelen

Planten- en teeltsystemen zijn weerbaar

2021

Er is instrumentarium beschikbaar voor de agrarische ondernemer op bedrijfsniveau, die het pakket aan handelingsperspectieven voor het versterken van weerbaarheid inzichtelijk maakt.

Er is instrumentarium beschikbaar die inzicht geeft in de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen binnen weerbare teeltsystemen

2022

Er is een nulmeting van de handelingsperspectieven voor het creëren van weerbaarheid per sector en van de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen binnen weerbare teeltsystemen per sector

2023 /t/m 2030

Er is een dalende trend te zien in de milieulast van gewasbeschermingsmiddelen als gevolg van de (door)ontwikkeling van weerbare teeltsystemen per sector.

Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden

2021

Er is inzicht in de samenhang tussen plantaardige productie, gewasbescherming en biodiversiteit. Indicatoren hiervoor worden als prototypen toegepast in de praktijk

2025

Rendabele maatregelen die zowel de weerbaarheid van het teeltsysteem als de biodiversiteit versterken worden toegepast in de betreffende regio's, sectoren en teelten en gewaardeerd door de keten

2030

Rendabele maatregelen die zowel de weerbaarheid van het teeltsysteem als de biodiversiteit versterken zijn gangbaar in de praktijk en gewaardeerd in de keten, ook internationaal.

Nagenoeg geen emissies

2023

- afname van het aantal overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen voor gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater met 90% ten opzichte van 2013;
- afname van het aantal overschrijdingen van de drinkwaternorm in oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterbereiding, met 95% ten opzichte van 2013;

2027

- nagenoeg geen emissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf het erf en vanuit gebouwen, bij het vullen en uitwendig reinigen van spuitapparatuur en vanuit de glastuinbouw;
- Geen normoverschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen voor gewasbeschermingsmiddelen in oppervlakte water.
- Daarnaast gelden de doelen van de KRW voor 2027. Het uitgangspunt vanuit het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming is dat deze doelen gehaald worden.

2030

- nagenoeg geen emissies meer van gewasbeschermingsmiddelen vanuit de open teelten

Nagenoeg geen residuen

2023

Nagenoeg geen residuen op land- en tuinbouwproducten voor voedselconsumptie.

2027

Nagenoeg geen residuen op land- en tuinbouwproducten voor voedselconsumptie.

2030

Nagenoeg geen residuen op land- en tuinbouwproducten voor voedselconsumptie.

Bijlage 2

Onderstaande geactualiseerde transponeringstabel maakt inzichtelijk op welke wijze de relevante artikelen uit Richtlijn 2009/128 (EG) zijn geïmplementeerd in nationale wet- en regelgeving.

	Artikel uit de Richtlijn duurzaam gebruik	Artikel in nationale wetgeving
4	nationaal actieplan	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 81a
5	Opleiding	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 17 en 18
6	verkoop gewasbeschermingsmiddelen	
	- eerste en tweede lid	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 71 en 73
	- derde lid	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 25b
7	informatie en bewustmaking	behoeft geen implementatie in regelgeving
8	keuring van spuitapparatuur	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 32b Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 8.14
9	spuiten vanuit de lucht	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 29 en 77
10	voorlichting van het publiek	behoeft geen implementatie in regelgeving
11	bescherming aquatisch milieu en drinkwater	
	- eerste lid	dezelfde artikelen als het tweede lid
	- tweede lid, onderdeel a	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27a
	- tweede lid, onderdeel b	Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.78-3.80 en 3.83 Besluit lozen buiten inrichtingen: 3.26
	- tweede lid, onderdeel c	Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.79-3.82 Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.3
	- tweede lid, onderdeel d	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27b Besluit lozen buiten inrichtingen: 3.4
12	reductie gebruik of risico's in specifieke gebieden	
	- aanhef en onderdeel a	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27c
	- aanhef en onderdeel b	Waterwet: 6.2 Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.81 Wet Natuurbescherming: art 2.3 en art 2.4
	- aanhef en onderdeel c	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 27d
13	hantering en opslag gewasbeschermingsmiddelen; behandeling verpakkingen en restanten	
	- eerste lid	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 2a Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 32a Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.23b, 3.23d, 3.24, 3.25 en 4.104c Arbeidsomstandighedenbesluit: 3.23, 4.6, 4.7, 8.1, 8.4 en 9.5 Activiteitenbesluit milieubeheer: 3.93-3.95, 3.98
	- tweede lid	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 8 en 11
	- derde lid	Activiteitenbesluit milieubeheer: 4.1-4.3
14	geïntegreerde gewasbescherming	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden: 26
15	indicatoren	behoeft geen implementatie in regelgeving

Bijlage 3, Samenvatting van en reactie op ingediende zienswijzen internetconsultatie NAP

Algemeen

Consultatieperiode: vrijdag november 2021 tot en met vrijdag 7 januari 2022

Aantal ingediende zienswijzen: 12 (allen per email)

Informatie over indieners van zienswijzen

Volgorde van ontvangst	Datum indiening	Organisatie
1	26-11-2021	Unie van Waterschappen
2	22-12-2021	LTO* ²⁹
3	24-12-2021	Agrifirm
4	14-01-2022	Provincie Brabant
5	05-01-2022	BO-Akkerbouw
6	07-01-2022	PAN NL* ³⁰
7	07-01-2022	Agrodis
8	07-01-2022	Natuur en Milieu* ³¹
9	07-01-2022	Vewin
10	07-01-2022	Tuinbranche Nederland
11	07-01-2022	Nefyto
12	08-01-2022	Meten=Weten

* Gezamenlijke reactie van meerdere partijen.

Opmerkingen en reactie

In de hierna volgende tabel zijn de opmerkingen in trefwoorden samengevat en per indiener gerangschikt in de volgorde van de hoofdstukindeling van het NAP en de artikelen van de Richtlijn³².

Opmerkingen en suggesties zijn met een kleurcodering ingedeeld in drie categorieën:

- Opmerkingen en suggesties die bijdragen aan het doel van de richtlijn en beleids- en budgetneutraal tot aanpassing van het NAP kan leiden. Deze opmerkingen zijn verwerkt
- Opmerkingen en suggesties die bijdragen aan het doel van de richtlijn maar binnen het huidige beleidskader en de beschikbare middelen niet haalbaar zijn. Deze opmerkingen zijn in een paragraaf samengevat in de inleiding van het actieplan maar zijn niet als concrete actie opgenomen;
- Opmerkingen en suggesties die niet bijdragen aan het doel van de richtlijn, buiten de reikwijdte van de richtlijn liggen of geen verband houden met de vereisten voor het opstellen van een nationaal actieplan. Deze opmerkingen zijn niet overgenomen.

Indiener	Inleiding Algemeen	Doelen en indicatoren (art. 4)	Opleiding (art. 5)	Verkoop (art. 6)	Informatie en bewustwording (art. 7)	Spuiten vanuit de lucht (art. 9)	Voorlichting publiek (art. 10)	Bescherming water (art. 11)	Specifieke gebieden (art. 12)	Hantering en opslag (art. 13)	IPM (art. 14)	Indicatoren (art. 15)
1 UvW								Schrappen van Unie van Waterschappen als initiatiefnemer DAW				

²⁹ Glastuinbouw Nederland, NFO, KAVB en LTO Nederland

³⁰ ASEED Europe, Foodwatch Nederland, Insecten in Nood, Parkinson Vereniging, Pesticide Action Network Netherlands, Stichting Tegengif, Velt, Vereniging voor Biologisch-Dynamische Landbouw en Voeding, Vereniging Meten=Weten, Voedsel Anders, WECF Nederland

³¹ Natuur & Milieu, Greenpeace, Natuurmonumenten, SoortenNL, de Vlinderstichting, en Vogelbescherming,

³² Er zijn geen opmerkingen geplaatst op artikel 8 (keuring apparatuur), vandaar dat hierover geen kolom is opgenomen.

Indiener	Inleiding Algemeen	Doelen en indicatoren (art. 4)	Opleiding (art. 5)	Verkoop (art. 6)	Informatie en bewustwording (art. 7)	Sputen vanuit de lucht (art. 9)	Voorlichting publiek (art. 10)	Bescherming water (art. 11)	Specifieke gebieden (art. 12)	Hantering en opslag (art. 13)	IPM (art. 14)	Indicatoren (art. 15)
2 LTO					Verzoek tot meer inzicht in de activiteiten van het ministerie over campagnes en berichtgeving.	Bredere inzet van drones (bijv. monitoring of mechanische bestrijding) in ogenschouw nemen bij nieuwe wet- en regelgeving inzake gebruik drones	Rol voor de overheid in communicatie tussen bedrijven en omwonenden. Boeren en tuinders helpen in gesprek te gaan door eenduidige, objectieve en laagdrempelige informatievoorziening vanuit de overheid.		Passage van gemeentelijke bestemmingsplannen als instrument schrappen.		Nuancering dat biologische teelt niet vanzelfsprekend gelijk staat aan een zo laag mogelijke inzet van gewasbeschermingsmiddelen	
3 Agrifirm	Overheid moet ondernemers (financieel) ondersteunen in ondernemersrisico. Technische innovaties stimuleren. Meer praktijkonderzoek naar precisielandbouw en hier rekening mee houden bij beoordeling van toelatingsaanvragen. Pakket aan mogelijke biologische middelen groeit.	Sturen op doelen ipv op maatregelen. Dit betekent sturen op reductie van milieubelasting. Hiervoor moet worden gekozen voor een goede systematiek en een duidelijk doel.		Sector moet zich committeren aan een doel. Hiermee dienen alle adviseurs zich voor hetzelfde doel in te zetten en dus zijn er geen commerciële belangen							Als een nieuwe gewasbeschermingsmonitor wordt gedigitaliseerd, kan dit het mogelijk maken om gericht te stimuleren en te sturen.	
4 Prov NB	Aanbevelingen uit de Resolutie van het Europees Parlement van 12-02-2019 verwerken in het actieplan.	Ook KRW doelen grondwater opnemen. Meetbare tussendoelen waterkwaliteit voor gbm in 2023 Concrete doelstellingen met meetbare indicatoren verbinden aan de inzet op gedragsbeïnvloeding bij particulier gebruik. Duidelijke, kwantitatieve	Landelijke aanpak waar onafhankelijke adviesdiensten advies en opleidingen verzorgen.		Volledig operationeel, transparant en openbaar systeem voor verzameling van betrouwbare gegevens over gebruik en verkoopcijfers van pesticiden (Resolutie EP)			Expliciet aangeven dat de doelen uit de KRW in 2027 worden gehaald. Meetbare tussendoelen voor de waterkwaliteit m.b.t. pesticiden voor 2023. Aangeven welke maatregelen worden genomen om te voldoen aan de verplichting dat de KRW doelen voor grondwaterlichamen in algemene zin bereikbaar zijn.	Rijksoverheid moet zelf maatregelen nemen voor verboden rond specifieke gebieden (ipv gemeentelijke bestemmingsplannen) (Resolutie EP). Verzoek tot onderzoek naar gezondheidseffecten van gewasbeschermingsmiddelen bij boeren en omwonenden. Indicatoren en criteria waarop pilots met Prorail worden getoetst en toetsing wanneer alternatieven betaalbaar zijn		Landelijke aanpak voor advisering. Subsidieregeling voor duurzamere landbouw voor agrariërs weer openen.. Maatregelen die verdere investeringen en onderzoek naar precisietechnieken en technieken voor digitale landbouw stimuleren.	

		en meetbare doelen en maatregelen om de impact van pesticiden op biodiversiteit terug te dringen										
Indiener	Inleiding Algemeen	Doelen en indicatoren (art. 4)	Opleiding (art. 5)	Verkoop (art. 6)	Informatie en bewustwording (art. 7)	Spuiten vanuit de lucht (art. 9)	Voorlichting publiek (art. 10)	Bescherming water (art. 11)	Specifieke gebieden (art. 12)	Hantering en opslag (art. 13)	IPM (art. 14)	Indicatoren (art. 15)
5 BO- akkerbo	Missen de betrokkenheid van ketenpartijen in het UP en NAP en de faciliterende overheid											
6 PAN NL	VWS moet worden betrokken, mist ambitie en is te algemeen, voorzorgsprincipe Ook andere stakeholders moeten worden betrokken in de opstelling van NAP (internetconsultatie was voor iedereen opengesteld)	NAP moet invulling geven aan F2F doelen, waaronder uitfasering Cfs						Aanmanen Ctgb: toelatingscriteria aanscherpen, tekortkomingen toelatingsprocedure herstellen, toelatingen intrekken. Invoering bio landbouw waterbeschermingsgebied en, herziening provinciaal beschermingsgebied	Bufferzones van 20-50 meter zijn ontoereikend. Art 12 moet is samenhang met artikel 6 lid 3 habitatrichtlijn worden gezien. Gebruik pesticiden met effecten op Natura 2000 moeten worden geminimaliseerd of verboden		Stimuleren bio landbouw, jaarlijkse evaluatie en publicatie van gebruik van pesticiden, residutesten retail verplichten	
7 Agrodis											ICM i.p.v. IPM	Ontwikkelen milieu-indicator
8 N&M	Ook andere stakeholders moeten worden betrokken in de opstelling van UP Systematische jaarlijkse monitoring reductie Aanwending Europese landbouw gelden dienstbaar stellen aan land- en tuinbouwers die omslag willen of hebben gerealiseerd. (vindt plaats via onder meer ecoregeling) Verwijzing opnemen naar gerelateerde beleidsdocumenten op het gebied van GLB, de kringlooplandbouw, specifiek met betrekking tot bodemgezondheid, biodiversiteit en verdienmodel boer.	Meetbare tussendoelen tav gebruik, emissie en residuen. Kwantitatieve reductie doelen voor gebruik gwb (zie motie Vestering en F2F doelen) . Bij indicatoren zorgwekkende stoffen: uitfaseren van Cfs						Evaluatie toelatingsprocedure (toelatingsnormen, niet toetsbare stoffen, en normen en bufferzones is noodzakelijk. PM IenW Maatregelen verbeteren waterkwaliteit moeten worden aangescherpt. Continu monitoring tussendoelen GGDO noodzakelijk Monitoring voortgang UP moet worden vorm gegeven en ter hand genomen worden.	Beperken of verbieden pesticiden in bepaalde gevallen (KRW gebieden, N2000 gebieden)(benut voorzorgsprincipe artikel 2 lid 3 van richtlijn 2009/128) Nationaal beleid voor extra bufferzones bij bewoning (blootstelling omwonenden) Effectieve gereedschapskist on in te zetten om omwonenden en kwetsbare groepen te beschermen.		Evaluatie huidige toelatings-sytematiek laag risico stoffen Bevordering biologische landbouw Loskoppelen verkoop en advies/ regeerakkoord Maximaal voorkomen chemische gewasbescherming	

Indiener	Inleiding Algemeen	Doelen en indicatoren (art. 4)	Opleiding (art. 5)	Verkoop (art. 6)	Informatie en bewustwording (art. 7)	Sputen vanuit de lucht (art. 9)	Voorlichting publiek (art. 10)	Bescherming water (art. 11)	Specifieke gebieden (art. 12)	Hantering en opslag (art. 13)	IPM (art. 14)	Indicatoren (art. 15)
9 Vewin		Centraal registreren van gebruik, emissies en residuen in milieu van gwb per perceel, regio en landelijk. Benoem corrigerende maatregelen als (tussen)doelen niet worden gehaald						Evaluatie van toelatings-procedure en bufferzones (toets aan KRW normen) ³³	Onderzoek gebieds-specifieke voorwaarden (middelverboden, teeltverboden)		UP is onvoldoende concreet ta.v. IPM	
10 Tuinbr		Twee tekstvoorstellen in passage over particulier gebruik (benoem IPM, terugdringen glyfosaat) PM IenW										
11 Nefyto	Beperk NAP tot alleen SUD/NAP vereisten (UP is breder.	Wijzig 'IPM versnellen' naar 'IPM versterken'; Loop niet vooruit op politieke besluitvorming over verbod professioneel gebruik Twee tekstvoorstellen over professioneel gebruik buiten landbouw Tekstvoorstel over particulier gebruik over IPM Tekstvoorstel part. Gebruik dat daling verkoop gbm resultaat is van		Voeg tekst toe over handhaving internetverkoop ³⁴			Verwijs ook naar Ctgb	Benoem de referentie waaruit blijkt dat risico's publiek in openbare ruimte relatief hoog zijn		Tekstsuggesties ter verduidelijking	Verwijs naar initiatieven Agro Closer (tracking en tracing) en app Agro E-label	

³³ Sluit wel aan bij passage Regeerakkoord

³⁴ Dan niet alleen internetverkoop maar ook illegale handel in algemene zin (cf motie TK)

		gez. Actie met sector Schrap passages over azolen en Cfs.										
Indiener	Inleiding Algemeen	Doelen en indicatoren (art. 4)	Opleiding (art. 5)	Verkoop (art. 6)	Informatie en bewustwording (art. 7)	Sputen vanuit de lucht (art. 9)	Voorlichting publiek (art. 10)	Bescherming water (art. 11)	Specifieke gebieden (art. 12)	Hantering en opslag (art. 13)	IPM (art. 14)	Indicatoren (art. 15)
12 M=W	Nieuw NAP moet worden gebaseerd op herziene Richtlijn ³⁵ ; Hoe wordt invulling gegeven aan bezwaar en beroep cf Arhus (niet aan de orde, art 7 is van toepassing)	Zet meer in op niet-chemische maatregelen	De opleiding 'uitvoeren gewasbescherming' besteed alleen aandacht aan veilig werken met gwb, niet aan alternatieven of risico's omwonenden. PM checken of dit klopt!		'verkopers' van gwb kunnen geen objectieve informatie verstrekken over niet-chemische maatregelen (zie ook 1 ^{ste} voetnoot); Neem als overheid een actievere rol in informatie en bewustwording;			Verwijst naar opmerking PAN NL	Beperk gebruik en risico's in een specifiek gebied niet tot IN het gebied maar hou ook rekening met wat naast het gebied plaats vindt.; Introduceer ruimere bufferzones tussen perceel en woonomgeving; Voor toepassing van gwb naast een Natura 2000 gebied is eerst een passende beoordeling nodig ³⁶ (is onderdeel van natuurwetgeving, valt buiten kader Richtlijn 2009/128/EU)			

³⁵ We moeten voldoen aan een wettelijke verplichting, uitstel kan niet. Volgend NAP is wsl gebaseerd op herziene richtlijn

³⁶ Hierover loopt nog een rechtszaak.